

DE DROOM

Blijspel in drie taferelen

door

H. ZANDSTRA - BOTTEMA

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE DROOM** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **H. ZANDSTRA – BOTTEMA** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **6** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

ROLVERDELING:

MOEDER ANNEKE KLUIT

TINEKE, haar dochter

BEPPE TRYNTSJE, de overgrootmoeder

MOEDER 2, de "droommoeder"

BUURVROUW

DOKTER, vrouwelijke arts

DECOR:

Het toneel stelt voor een huiskamer met een paar makkelijke stoelen, waarvan één in een hoek bij raam of haard. Er is een radio, een telefoon, een stoof in een hoek, een oud koperen strijkijzer op het buffet.

Aan de wand dicht bij de radio hangt een groot portret van een ouderwetse vrouw, Beppe zelf, op een oud-Hollandse doek.

Het geheel is wat rommelig: lege kopjes, breiwerk, tijd schriften en kranten verspreid over tafel en stoelen.

EERSTE TAFEREEL

(Als het doek opengaat is MOEDER in nogal vuile overall bezig met wat rommel op te ruimen waarbij ze even wat verschikt aan het portret. Daarna gaat zij af en komt na even terug met koffie- (of thee-) kan, zet die op een lichtje, neuriet wat en gaat tenslotte zitten met een kopje koffie. Ze pakt een krant en kijkt die in)

MOEDER: Hè hè, even zitten. *(drinkt koffie)*

TINEKE *(komt na even met veel lawaai op, gooit haar schooltas op de grond)*: Ha mams! Zit je nou nog?

MOEDER: Dag Tineke.

TINEKE: Dag mams. Nou maar, je doet toch niet veel anders dan lezen en koffie drinken. *(schenkt zich een kopje koffie in en vult dat van haar moeder bij. Ploft in een stoel, pakt haar schooltas en begint in haar agenda te bladeren, terwijl ze met veel drukte in haar koffie roert en blaast om die drinkbaar te maken)*

TINEKE: We hebben toch zo'n lol gehad bij de Speldeprik.

MOEDER: Wie is dat ook alweer?

TINEKE: Dat weet je toch wel, die idiote lerares naaien. Ze had de bokkepruik weer 'ns op, niets was goed en alles wat we gedaan hadden, moesten we zo weer uithalen. En toen heeft Mieke, terwijl de Prik bij Luke stond te tieren, stiekum hun rokken met grote steken aan elkaar genaaid. We zaten allemaal verschrikkelijk in spanning, hoe dat zou aflopen. Nou, en toen de Prik weer naar voren zou draven, moest Luke er achteraan. 't Was geen gezicht, we hebben ons een ongeluk gelachen. Maar toen dat gezicht van de Speldeprik, ze kan nou ook nooit eens de mop ergens van zien. Eerst raasde ze op Luuk, maar toen we gilden, dat die er niks aan doen kon en ze eindelijk besepte, wat er gebeurd was, vroeg ze niet eens, wie het gedaan had en kregen we allemaal straf. Rotmensen!! Maar ja, we hadden het ook niet genomen, als Mieke er alleen voor was opgedraaid.

MOEDER: Daar waren de dames het dus wel over eens! Jullie zijn lieverdjes om in de klas te hebben! Geef je die arme lerares ook nog kans je wat te leren?

TINEKE: Nou ja, ze leert je eigenlijk wel goed naaien, maar 't is zo'n zure en altijd maar vitten.

MOEDER: Ze moet zeker altijd zonnig blijven lachen bij al dat geplaag van jullie?

TINEKE: Moeders geven je nou nooit eens gelijk. *(Tineke staat op*

en schenkt zich nog eens koffie in) Jij ook nog een, mams?

MOEDER: Nee, dank je. Ik moet eens gaan tafeldekken. Paps en Henk komen zo meteen uit de stal, ze moesten de kalveren nog drinken geven en dan kan ik de emmers nog even doen. (*achter het toneel rinkelen emmers*) O daar zijn ze al, dan ga ik maar eerst. Dek jij de tafel vast?

TINEKE: Ja hoor, straks... (*ploft weer op haar stoel, trekt een krant naar zich toe, maar springt dan weer op en zet de radio aan. Als er dansmuziek komt, zet ze die keihard aan en danst door de kamer, maar blijft dan ineens staan voor het portret van de oude dame. Ze slaat de hand voor de mond en zegt*) Hoe komt dat gekke, oude ding hier? Mams lijkt wel niet wijs, om dat oude mens hier op te hangen. En dan nog wel op die leuke oude doek! (*kijkt nog eens goed en ziet een naam in de hoek*) Trijntje Abma 1820-1885. Wat een oude bes! Stapelgek zijn die ouwelui van mij! Wat zou paps ervan zeggen? Nou, die vind het straks nog mooi ook, alleen maar omdat mams het hier heeft opgehangen. Ons kent ons! (*ze kijkt nog eens aandachtig en roept dan hard*) Mams... mams... mams...!!

MOEDER (*komt vlug en geschrokken aanlopen*): Wat is er? Waarom roep je of er een ongeluk gebeurd is? Hè, heb je nu nog de tafel niet gedekt? (*loopt naar de radio en zet die zachter*)

TINEKE: Nee, niet zachter, die muziek. Vind je dat rythme niet mieters? (*danst weer een paar stappen*)

MOEDER: Vertel nu liever eens, waarom je zo hard om me moest roepen, was dat, omdat ik zelf moet dekken?

TINEKE: Roepen?? Ik???... O ja, dat gekke mens daar. Hoe kom je daaraan?

MOEDER: Dat is mijn overgrootmoeder, Beppe Tryntsje heette ze, ze woonde ook hier in Friesland. Uiteindelijk ben jij naar haar genoemd.

TINEKE: As-je-me-nou!

MOEDER: Ja echt, via mijn moeder. Maar vind je die lijst niet mooi? Daarom heb ik dat portret tevoorschijn gehaald. Die wil ik laten opknappen met een spiegel erin, voor de gang of zo. Je weet, ik ben dol op antiek en deze lijst is echt. (*streelt de lijst*) Trouwens, op die oude doek doet het portret het ook goed. Er zit leven in, kijk het maar eens goed aan.

TINEKE: Grut, ja... 't Lijkt wel of ze me uitlacht.

MOEDER (*lachend*): Dat bestaat niet, jou uitlachen!

TINEKE: Maar mams, je laat haar toch niet hier hangen? Wat zegt paps ervan?

MOEDER: O, die vond het best leuk. Hij zei, dat ik het oude portret van zijn grootvader er maar bij moest hangen, dan hadden de ouwetjes wat gezelligheid aan elkaar.

TINEKE: Dat is weer net wat voor paps. Maar het past niet, deze oer-ouwe oma Beppe was natuurlijk al oud, toen opa Kluit nog een klein jongetje was. Ze gaat hem vast op de kop zitten, arme opa! Dat moeten jullie hem niet aandoen.

MOEDER (*lacht*): Je hebt het niet op je over-over-grootmoeder Beppe, dat merk ik wel, maar ik vind haar wel pittig. Vooruit schiet eens op, pak je rommel op en zet je tas aan de kant, we breken er onze benen straks nog over.

TINEKE (*balt met haar bezittingen, stopt de boel in haar tas, maar gooit dan weer een ander stuk in de lucht. Roept lachend*): Als ik nog aan die gekke Speldeprik denk weet ik van gekkigheid niet meer wat ik doe!

MOEDER (*beetje kort*): Pas op, toch, Tineke. Straks gooi je wat stuk. (*Er rinkelt al glas en Tineke houdt verschrikt op. Het glas van Beppe' s portret is kapot*) Kijk nou toch es, nou is het glas kapot! Wat ben je toch altijd wild. Kun je dan nooit eens denken bij wat je doet. Kijk die rommel nou es! Die moet een ander zeker weer opruimen... Nee, dat doe ik deze keer nu eens niet, dat doe je zelf maar. (*Moeder valt op een gemakkelijke stoel neer en neemt een tijdschrift ter hand*)

TINEKE: Nou, stil maar... ja, sorry, het was stom van me... maar ik zal het eerlijk zelf netjes opruimen, hoor... je bent toch niet boos, hè mams? (*al sussende pakt Tineke het glas bij elkaar en breekt de laatste stukjes uit de lijst*)

MOEDER (*van achter haar tijdschrift, waar ze doezelt en glimlacht*): Pas op, kind, snij je niet. Breng het glas maar naar het berghok, dan kunnen er misschien nog koeienruitjes van gesneden worden.

TINEKE: Hè ja, zuinigheid met vlijt. Straks heeft paps fijn koeieruitjes en dan krijg jij een mooie spiegel. 't Is maar goed, dat ik die ruit kapot gegooid heb. (*gaat met veel drukte met het glas de kamer uit*)

MOEDER (*schudt haar hoofd en zucht*): Oef... die jeugd toch tegenwoordig! (*ze doezelt over haar tijdschrift en legt tenslotte haar hoofd tegen de rugleuning*) (*even stilte*)

BEPPE T.: Zo, is dat jeugd tegenwoordig? In mijn tijd...

MOEDER: Wááát????

BEPPE T.: Ik herzeg: de jeugd van tegenwoordig toont een totaal gebrek aan eerbied, aan manieren, aan bescheidenheid. In mijn tijd stond de jongere op, als een oudere tegen haar sprak.

MOEDER (*kijkt stomverbaasd om zich heen en komt dan half slapend overeind*)

BEPPE T.: Zo, dat is beter.

MOEDER (*stottert*): Maar... maar... maar... (*ze zakt terug op haar stoel, erg slaperig*)

BEPPE T.: Niets te maren... Wat is dat voor een onbetamelijke dracht, dit boezeroen? En niet fris en zindelijk bovendien, fij! fij! In mijn tijd droegen vrouwen lange rokken, niemand kon zien, dat we benen hadden, dat was keurig! Fij, ik zoude me schamen, als mijn Pieter mij zo had gezien. Uw echtgenoot ontbreekt het aan het ware gezag, dat hij dit toestaat. (*Tineke komt op, blijft verbaasd bij de deur staan en ziet haar moeder slapen*)

BEPPE T.: Zeg tegen die maagd daar, dat ze klopt alvorens binnen te komen. En laat haar dan naar haar keuken terugkeren. En helpe mij uit deze benarde positie. (*Tineke sluipt zachtjes de deur uit*)

MOEDER: Ja... Beppe Tryntsje... ik kom...

DOEK

TWEEDE TAFEREEL

(Zelfde kamer. Moeder zit nog in de stoel te slapen. (Droom)moeder (aangeduid als Moeder 2) is dus een ander, ook in overall gekleed. Beppe Tryntsje is uit de lijst getreden.

BEPPE T.: Zo... *(rekt en wringt wat met schouders en hoofd, beschaafd en waardig)* Dit is waarlijk beter. Fij, men worde stijf na zo'n kleine eeuw achter glas te hebben vertoefd. Laten wij ons genoeglijk nederzetten ende meid om verkwikking bellen. *(zoekt naar de bel)*

MOEDER 2: Ach Beppe, gaat u toch zitten *(wil haar naar de makkelijke stoel brengen)* dan schenk ik u gauw koffie in. We hebben geen meisjes meer, die ons in de huishouding helpen. *(zet elektrisch keteltje aan en roert onderdehand de nescafé o.i.d)*

BEPPE T.: Kind, wat denkt ge van mij! Ik in deze stoel voor de man en vader, dat geeft geen pas. *(zoekt de meest rechte stoel uit en gaat daar kaarsrecht op zitten)* Zo ge me nu echter een stoof aanlangt met een kooltje vuur erin, dan voele ik me recht behaaglijk. Wat zegt ge, kind, zijn er geen meiden meer?! Maar wat moet ge dan beginnen met de was, de kamerbeurten, de slacht en de inmaak? En het karnen en het kaasmaken? Zonder meiden onder leiding gaat dat toch niet. Het is toch de taak van de boerin, leiding te geven en daar zijn toch vrouwelijke bedienden voor nodig.

MOEDER 2 *(geeft Beppe de stoof uit de hoek van de kamer)*: Een stoof heb ik gelukkig nog voor u, maar een kooltje vuur helaas niet.

BEPPE T.: Armelijk! Nu, het zij zo, koud heb ik het hier niet, dat moet ik bekennen, het is zeker zomer? Dat weet ik zo niet. Maar bel nu toch om koffie, dat is me een behoefte.

MOEDER 2: Ach Beppe, ik zei u immers al, we hebben geen hulp. *(ze heeft onder de hand het elektrisch keteltje al ingeschakeld en schenkt koffie bij zodra het water kookt. Al pratend blijft M. in wel wat geagiteerde actie)* De koffie is zó klaar, kijk het water kookt al in ons elektrisch keteltje.

BEPPE T. *(draait zich stijfjes om en kijkt ongelovig naar het stomende keteltje)*: Als er toch geen vuur is, kan water toch niet koken! Probeer mij dat niet wijs te maken, fij! *(Als moeder haar een kop koffie geeft, ruikt ze er eerst aan, kijkt achterdochtig erin, proeft en mompelt dan)* Een wonder! *(dit onder de bedrijven door)*

MOEDER 2: Ach Beppe, het is allemaal veranderd. We maken tegenwoordig zelf geen boter en kaas meer en in huis gaat alles elektrisch.

BEPPE T.: Hoe noemt ge dat e...eleksie? Wat is dat voor stof?

MOEDER 2: Het is geen stof, het is stroom, die ons eten kookt en het strijkijzer warm maakt, die de stofzuiger en de wasmachine beweegt. We hebben overal machines voor. Er zijn zelfs al afwasmachines en elektriciteit kan ook afkoelen, in koelkasten en diepvrieskluizen blijven de levensmiddelen prachtig geconserveerd.

BEPPE T. (*toont onverholen haar afkeer*): Kind! het is weerzinwekkend, zo'n nieuwlichterij. Geen dove kooltjes om de kachel aan te maken, geen stoffer en blik, geen worst en spek in het rookhok?! (*agressief*) Dat doet ge zeker ook elek...eleksie? Maar als ge dan geen meiden meer nodig hebt en alles vanzelf gereed komt, waarom hult ge u dan in zo een onbetamelijk boezeroen?! Ge verliest uw vrouwelijke waardigheid gans uit het oog en ge zijt *mijn* achter-achterkleindochter, besef dat goed!

MOEDER 2: Maar Beppe, het is immers veel gemakkelijker in deze overall te werken, vooral in de stal, met melken en zo, dan in zo'n fladderende jurk. Na het werk verkleden we ons, maar ik wist echt niet, dat u uit uw lijst zou komen, anders had ik me heus bijtijds verkled. (*Haalt haastig een jurk uit de kast*) Kijk, hier heb ik al een jurk.

BEPPE T.: Is dat uw kleed? Wat een flodder! Wat onnet en zo kort! En vol kreukels, fij!

MOEDER 2: Ik zal hem gauw even strijken... ik had geen tijd.

BEPPE T.: En alles gaat elek... vanzelf. En dan geen tijd?! Fij!

MOEDER 2: Ja, heus Beppe, het spijt me, maar ik zal... (*haalt haastig de strijkplank en het ijzer, schakelt het in*) We moeten even wachten tot het warm is, maar heus Beppe, dan is het jurkje zo gestreken en dan trek ik het gauw aan.

BEPPE T.: Strijken, ach wat was dat een mooie bezigheid, waarlijk een genoegen, dat schoon gewassen, juist gesteven goed tot glans te brengen onder de gloeiende bout in het koperen strijkijzer. Maar wee, als het goed niet bijtijds en juist was ingevocht. Uw kleedje is veel te droog. Hoe wilt ge die nu strijken, dit is toch geen werk! Wacht, ik zal het doen, het lijkt me een genoegen, voor nog eens het strijkijzer ter hand te nemen. Ik zie daar mijn ijzer op uw eetkast staan, wat een plaats ervoor, maar het staat bij de hand. (*ze rijst statig*)

op, loopt naar het buffet, waar een koperen ijzer te pronk staat)
Waar vind ik nu de doorgebrande turf?? Fij, fij, wat een huishouding, nergens een kooltje vuur. Voor mijn stoof had ge ook al geen. Hoe moet men strijken heden ten dage? Geen wonder, dat ge ongestreken rondloopt.

MOEDER z: O maar Beppe, hier is het ijzer, het is al lekker_walm.
(M. heeft de jurk al op de strijkplank gelegd en zal juist zelf beginnen. Beppe neemt het haar uit handen, voelt en brandt zich lekker, maar ze zet kordaat door. M. ziet B.T. strijken en gaat even af om stofzuiger en koffiemolen te halen)

BEPPE T.: Vreemde gewoonten - mijn Pieter moest mij zo eens zien, strijken met elek... hoe was het ook weer? Toch was het vroeger beter, dat weet ik zeker, maar men is heden ten dage gauw tevreden, fij, fij. Wat een gemakzucht... En is dit een japon?! Ik zou dit een kinderonderkleed willen noemen. Hoe moet men de benen hiermee bedekken? Straks is het nog onwelvoegelijker dan die mansbroek met boezeroen, die ge nu aan hebt. Kind, waar zijt ge? Geef eens antwoord.

MOEDER 2 *(die even de kamer uit geweest is, komt terug met de stofzuiger en de elektrische koffiemolen)*: Ja, Beppe, hier ben ik, wat is er? O, wat hebt u mijn jurk keurig gestreken, dank u wel. *(Beppe straalt van voldoening)*

BEPPE T.: Ja, ik kan het nog best. 't Is anders een vreemde japon, hoogst onvoldoende, dunkt me.

MOEDER 2: We noemen het nu een jurk.

BEPPE T.: O, is hij voor je kind? Daar kan ik vrede mee hebben.

MOEDER 2 *(hangt de jurk met een schuwe blik op Beppe vlug in de kast en trekt de stekker van het ijzer uit)*: Ik wou nog even koffie malen voor een vers kopje en dan de stofzuiger even over de vloer, dan is het hier gezelliger.

BEPPE T. *(enthousiast)*: Koffie malen, dat kan ik ook nog van vroeger. Geef mij de molen maar gauw hier. *(M. geeft haar de koffiemolen)* Bedrieg je me, is dat een koffiemolen?! Waar is dan de slinger?

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto